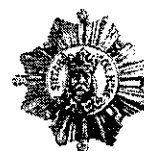

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-89 din 06.01. 2022

La nr.394 din 15 decembrie 2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova (art.126, 190).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 5 (cinci) file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>50</u>		
" <u>11</u> "	<u>01</u>	20 <u>22</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/7663 din 05.01.2022

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova (art.126, 190)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 15 decembrie 2021, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 15 decembrie 2021. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Din nota informativă poate fi dedus că proiectul are drept scop:

-) micșorarea numărului de infracțiuni grave și deosebit de grave, precum și a pedepselor cu închisoare aplicate pentru faptele infracționale contra patrimoniului;
-) delimitarea sancțiunii nulității actului juridic, care reprezintă răspunderea civilă, de răspunderea penală prin excluderea caracterului similar al condițiilor în baza cărora poate fi imputată infracțiunea de escrocherie de cele aplicate în cazurile de nulitate a contractului viciat de eroare și a contractului încheiat prin dol prevăzute la articolele 339 și 341 din Codul civil.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea art.126, prin majorarea cuantumului proporțiilor mari și a celor deosebit de mari, precum și expunerea în redacție nouă a art.190 din Codul penal. Prin urmare, conchidem că scopul dedus din nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului, pe de o parte, promovează interesele statutului de optimizare a cheltuielilor pentru întreținerea deținuților din penitenciare.

Totodată, pe de altă parte, rămâne neacoperit interesul cetățenilor Republicii Moldova sub aspectul impactului prevederilor proiectului asupra relațiilor sociale, în special pentru cei care au fost sau vor fi victimele infracțiunilor care au cauzat daune sau au fost săvârșite în proporții mari și proporții deosebit de mari, în limitele reglementate la moment în Codul penal.

De asemenea, nu poate fi neglijat că datorită reducerii pedepselor penale există riscul iminent de înțelegere gresită, de către infractori/potențiali infractori, a intenției și mesajului transmis de stat în raport cu scopul și esența legii penale.

În acest sens, art.61 alin.(2) din Codul penal stabilește că: „Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane”.

Generalizând cele expuse supra, la aplicarea în practică a proiectului, considerăm imperioasă respectarea interesului public prin prisma normelor Legii nr.82/2017 și a art.127 din Constituție.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) *denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) *condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației*

naționale cu legislația Uniunii Europene;
d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".

În nota informativă sunt specificate: denumirea autorului, condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare, avizarea și consultarea publică a proiectului.

Totodată, în nota informativă autorii invocă numărul mare de condamnați din penitenciare care-și ispășesc pedeapsa pentru infracțiunile contra patrimoniului. Este evident că în cazul modificării cuantumului proporțiilor de la art.126 din Codul penal se va micșora numărul de pedepse cu închisoarea, aplicate pentru faptele infracționale săvârșite în proporții mari și proporții deosebit de mari. Respectiv, va scădea sarcina financiară care apasă sistemul instituțiilor penitenciare.

Aspectul neacoperit al situației descrise și cel mai important, în sensul impactului social, este dacă odată cu modificările propuse va scădea și numărul infracțiunilor care în prezent sunt clasificate ca fiind săvârșite în proporții mari și proporții deosebit de mari. În esență, statul încearcă să-și reducă cheltuielile pentru întreținerea infractorilor prin neaplicarea pedepsei cu închisoarea. Pe de altă parte, însă, gravitatea socială a infracțiunilor nu va fi diminuată, ba chiar există riscul să se agraveze.

După cum am menționat mai sus, pedeapsa penală are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane (art.61 alin.(2) din Codul penal). O eventuală încălcare a echilibrului între pericolul social al faptei și sancțiunea penală aplicată, riscă să transforme infracțiunile într-o activitate atractivă pentru infractori, ceea ce, ireversibil, va avea un impact negativ asupra populației de rând, iar menționarea faptului că „organele de urmărire penală se vor concentra mai cu seama la cercetarea infracțiunilor de proporții” nu justifică o eventuală și potențială creștere a numărului de infracțiuni comise, precum nici nu diminuează efectul social periculos al acestora.

Mai mult ca atât, nota informativă nu conține date statistice cu privire la raportul procentual al infracțiunilor împotriva patrimoniului „de proporții” față de cele „neglijabile”, pentru comiterea cărora sunt responsabile cea mai mare parte a deținuților din penitenciare. Informația în cauză ar permite o înțelegere mai bună a situației sub aspectul întâmpinării, în prezent, de către organele de urmărire penală, a dificultăților în examinarea infracțiunilor „de proporții” din cauza numărului exagerat al infracțiunilor contra patrimoniului „neglijabile”.

Concomitent, suntem de părere că aplicarea prevederilor proiectului indirect va compromite dreptul la protecția proprietății din partea statului. Actele normative care reglementează regimul juridic al proprietății nu stabilesc o delimitare între proporțiile patrimoniului care ar avea prioritate la beneficierea de dreptul de protecție a proprietății din partea statului. În acest context, consemnăm că toate infracțiunile contra patrimoniului dispun de aceleași semne ce caracterizează elementele infracțiunii, iar stabilirea priorității pentru organele de urmărire penală de examinare a infracțiunilor „de proporții”, în opinia noastră este nejustificată.

Invocarea, în nota informativă, a aplicării unor pedepse prea aspre pentru infracțiunile contra patrimoniului în proporții mari și deosebit de mari, care nu corespund gravității pericolului social al faptei comise, nu denotă neapărat imperfecțiunea sau caracterul „inuman” al legii penale. Potrivit Decizie Curții Constituționale nr.126 din 15 noiembrie 2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 152g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 190 alin.(1) din

Codul penal: „Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Din nou, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. **Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor** (Del Rio Prada v. Spania [MC], 21 octombrie 2013, § 92 și § 93)”.

Prin urmare, aplicarea legii penale este lăsată la aprecierea instanței de judecată, iar în cazul în care condamnatul nu este de acord cu pedeapsa aplicată, în temeiul prevederilor Codului de procedură penală, beneficiază de pârghiile necesare pentru contestarea hotărârii instanței de judecată, prin căi ordinare și extraordinare de atac.

Suplimentar, deși în nota informativă autorii invocă numărul mare doar al infracțiunilor contra patrimoniului, menționăm că aprecierea proporțiilor mari și celor deosebit de mari are loc și în cazul altor infracțiuni reglementate în Codul penal, după cum urmează:

-) art.216 - Producerea, transportarea, păstrarea, comercializarea, oferirea cu titlu oneros sau gratuit a produselor (mărfurilor), prestarea serviciilor, periculoase pentru viața sau sănătatea consumatorilor;
-) art.217 - Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare;
-) art.217¹ - Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora în scop de înstrăinare;
-) art.217⁴ - Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor;
-) art.222 - Profanarea mormintelor și a monumentelor;
-) art.232 - Distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere;
-) art.235 - Încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat;
-) art.240 - Utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe;
-) art.241 - Practicarea ilegală a activității de întreprinzător;
-) art.241¹ - Practicarea ilegală a activității financiare;
-) art.242 - Pseudoactivitatea de întreprinzător;
-) art.242³ - Încălcarea legislației privind organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc care constituie monopol de stat;
-) art.245 - Abuzurile la emiterea instrumentelor financiare;
-) art.245¹ - Manipularea pe piața de capital;
-) art.245² - Încălcarea legislației la ținerea registrului deținătorilor de valori mobiliare/unități de fond;
-) art.245³ - Utilizarea abuzivă a informațiilor privilegiate pe piața de capital;
-) art.245⁴ - Încălcarea prevederilor cu privire la modul de încheiere a unor tranzacții cu bunurile societății comerciale;
-) art.245⁵ - Refuzul intenționat de a dezvălui și/sau prezenta informațiile prevăzute de legislația privind piața financiară nebancaară sau bancaară;
-) art.245⁶ - Practicarea de activități pe piața financiară nebancaară cu încălcarea condițiilor de licențiere (autorizare);
-) art.245⁸ - Încălcarea legislației la desfășurarea activității de evaluare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele;
-) art.245⁹ - Împiedicarea realizării drepturilor asociaților (acționarilor) societății comerciale și privarea nelegitimă de aceste drepturi;
-) art.245¹¹ - Încălcarea legislației privind activitatea fondurilor nestatale de pensii;

-) art.245¹² - Încălcarea legislației privind activitatea birourilor istoriilor de credit;
-) art.246² - Falsificarea și contrafacerea produselor;
-) art.250 - Transportarea, păstrarea sau comercializarea mărfurilor supuse accizelor, fără marcarea lor cu timbre de control sau timbre de acciz;-) art.252 - Insolvabilitatea intenționată;
-) art.253 - Insolvabilitatea fictive;
-) art.255 - Înșelarea clienților;
-) art.256 - Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației;
-) art.257 - Executarea necalitativă a construcțiilor;
-) art.257 - Executarea necalitativă a construcțiilor;
-) art.260² - Alterarea integrității datelor informatice ținute într-un sistem informatic;
-) art.260³ - Perturbarea funcționării sistemului informatic;
-) art.260⁴ - Producerea, importul, comercializarea sau punerea ilegală la dispoziție a parolilor, codurilor de acces sau a datelor similar;
-) art.260⁶ - Frauda informatică;
-) art.261¹ - Accesul neautorizat la rețelele și serviciile de telecomunicații;
-) art.263 - Încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a transportului feroviar, naval sau aerian;
-) art.278¹ - Livrarea, plasarea, punerea în funcțiune sau detonarea unui dispozitiv exploziv ori a altui dispozitiv cu efect letal;
-) art.281 - Comunicarea mincinoasă cu bună-știință despre actul de terorism;
-) art.295 - Sustragerea materialelor sau a dispozitivelor radioactive ori a instalațiilor nucleare, amenințarea de a sustrage sau cererea de a transmite aceste materiale, dispozitive sau instalații;
-) art.324 - Corupere pasivă;
-) art.325 - Coruperea active;
-) art.326 - Traficul de influență;
-) art.329 - Neglijența în serviciu;
-) art.332¹ - Obținerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe;
-) art.332² - Delapidarea mijloacelor din fondurile externe;
-) art.333 - Luarea de mită;
-) art.334 - Darea de mită;
-) art.349 - Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească;
-) art.352 - Samavolnicia;
-) art.361 - Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false;
-) art.378 - Atitudinea neglijentă față de serviciul militar;
-) art.380 - Distrugerea sau deteriorarea din imprudență a patrimoniului militar;
-) art.382 - Încălcarea regulilor de conducere sau de exploatare a mașinilor.

Rezultă că umanizarea prevederilor legii penale, pe lângă cei care vor comite pe viitor infracțiunile enumerate supra, se va răsfrânge și asupra celor care le-au comis deja, precum și asupra persoanelor condamnate pentru infracțiunile în cauză.

Astfel, în temeiul art.10 și 10¹ din Codul penal implementarea modificărilor propuse în proiect implică recalificarea faptelor pasibile de răspundere penală, care sunt în curs de examinare sau au fost sancționate conform legislației penale în vigoare, și anume:

-) liberarea de răspundere penală a condamnaților în cazul în care fapta comisă nu mai constituie o infracțiune în legătură cu majorarea valorii urmărilor prejudiciabile pentru componenta de infracțiune respectivă;

-) liberarea de răspundere penală a învinuiților și inculpaților în cazul în care fapta comisă nu mai constituie o infracțiune în legătură cu majorarea valorii urmărilor prejudiciabile pentru componența de infracțiune respectivă;
-) recalificarea faptelor comise de condamnați și, respectiv, modificarea pedepsei stabilite.

La acest capitol, reieșind din atribuțiile Centrului, menționăm că potrivit Programului de Activitate al Guvernului Moldova „Moldova vremurilor bune” din 3 august 2021, capitolul V „Priorități imediate” compartimentul „Demararea reformei justiției și pachetul anti-corupție” unul dintre obiective este: *„Elaborarea și adoptarea legislației pentru înăsprirea sancțiunilor pentru infracțiunile de corupție și care au legătură cu corupția, inclusiv în domeniul electoral, precum și împotriva abuzurilor pentru tergiversarea vădit nejustificată a examinării dosarelor de corupție”.*

Astfel, suntem de părere că promovarea la nivel național a politicilor cu un enorm impact social trebuie să rezulte din prevederile documentelor strategice, evitându-se aplicarea confuză și fără o analiză amplă a situației actuale, precum și a impactului pe care-l va avea aplicarea noilor reglementări asupra relațiilor sociale. În acest context, menționăm prevederile din Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobată prin Legea nr.211/2021. Potrivit capitolul II direcția strategică II „Accesul la justiție și calitatea actului de justiție” obiectivul 2.1.: *„[...] pentru asigurarea stabilității cadrului normativ și evitarea promovării unor conșepturi contradictorii de către diferite autorități, se impune:*

1) centralizarea sarcinii de modificare a legislației codificate (Codul civil, Codul penal, Codul contravențional, Codul administrativ, Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul de executare), cu împuternicirea expresă a Ministerului Justiției în acest sens;

2) reducerea numărului de inițiative de modificare a legislației codificate și oferirea unui termen rezonabil pentru punerea în aplicare a noilor proceduri/instituții sau a celor revizuite în scopul adaptării cu noile tendințe atât a profesioniștilor, cât și a justițiabililor”.

În ceea ce privește limitele proporțiilor mari și deosebit de mari, acestea trebuie corelate cu nivelul de dezvoltare economică a societății, iar o eventuală intervenție de modificare a lor urmează a fi făcută cu un nivel sporit de responsabilitate și punerea accentului pe asigurarea echilibrului între fapta social periculoasă comisă și sancțiunea aplicată.

În acest sens, considerăm că mecanismul prevăzut de legiuitor în art.126 din Codul penal este unul fiabil și asigură, pe deplin, corelația menționată supra. Astfel, valoarea bunurilor sustrate, dobândite, primite, fabricate [...], este direct proporțională cu cele 20/40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, cuantumul cărora este stabilit prin hotărârea Guvernului și care rezultă din prognoza indicatorilor macroeconomici, efectuată de către entitățile responsabile din domeniu.

Generalizând cele expuse mai sus, suntem de părere că promovarea proiectului, în contextul umanizării Codului penal, trebuia să fie precedată de o amplă analiză în care să fie luate în calcul principiul proporționalității între gravitatea infracțiunii și valorile și interesele ocrotite de legea penală. Prin urmare, considerăm că nota informativă nu conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ.

1.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”.*

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare

suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.&n

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

La art.I pct.1 din proiect

„1. *Articolul 126 se modifică după cum urmează:*

- *La alineatul (1), sintagma: „20 de salarii medii lunare pe economie prognozate” se înlocuiește cu sintagma „40 de salarii medii lunare pe economie prognozate”.*

- *La alineatul (1¹) sintagma: „40 de salarii medii lunare pe economie prognozate” se modifica cu sintagma „100 de salarii medii lunare pe economie prognozate”.*”

Obiecții:

Reiterăm opinia specificată în prezentul raport de expertiză anticorupție, în ceea ce privește funcționalitatea mecanismului reglementat în art.126 din Codul penal, prin prisma asigurării corelației dintre limitele proporțiilor mari și deosebit de mari și, respectiv, nivelul de dezvoltare economică a societății.

În acest context, consemnăm că stabilirea unor sancțiuni dezechilibrat de mici pentru încălcări grave duce la apariția riscului ca subiecții care au admis încălcări vor conștientiza impunitatea lor pentru abuzurile săvârșite în procesul de aplicare a legii, ceea ce va perpetua săvârșirea abuzurilor în cauză.

Recomandări:

Excluderea din proiect a normelor de la art.I pct.1.

Factori de risc:

- Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune

Riscuri de corupție:

- Generale

La art.I pct.2 din proiect

„(1) *Acțiunea premeditata de dobândire ilicită a averii străine, prin inducerea cu bună știință a persoanei în eroare, prezentându-i ca fiind adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată, folosind nume sau calități mincinoase, soldată cu transmiterea injustă a bunului către făptuitor sau către o altă persoană și îmbogățire nejustificată,*

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 1000 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani. [...]

(5) Acțiunile prevăzute la alin.(1)–(4) săvârșite în proporții mari,
se pedepsesc cu închisoare de la 4 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

(6) Acțiunile prevăzute la alin.(1)–(4) săvârșite în proporții deosebit de mari,
se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 12 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

Obiecții:

Potrivit normei de la art.54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017, la elaborarea proiectului de act normativ „*conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc [...]*”.

În noua redacție a art.190 alin.(1) din Codul penal, propusă în proiect, textul „*transmiterea injustă*” are sens echivoc și nu oferă claritatea deplină în ceea ce privește caracterul ilegal al acțiunii de transmite a bunului (avere străină) către făptuitor sau către o altă persoană și, ca urmare, îmbogățirea nejustificată. Acest aspect poate constitui un impediment pentru înțelegerea și interpretarea corectă a prevederii, atât de către persoane, cât și de către organele de urmărire penală și instanța de judecată.

Cu referire la micșorarea limitelor pedepsei cu închisoarea în cazul săvârșirii acțiunilor prevăzute la alin.(1) –(4) în proporții mari și în proporții deosebit de mari, consemnăm lipsa proporționalității dintre fapta comisă și pedeapsa aplicată, în raport cu celelalte infracțiuni contra patrimoniului, stabilite la capitolul VI din Codul

penal.

Astfel, în timp ce în proiect autorii propun pedeapsa cu închisoare de la 4 la 10 ani, în cazul acțiunilor prevăzute la alin.(1)–(4) săvârșite în proporții mari și, respectiv, de la 5 la 12 ani în cazul acțiunilor săvârșite în proporții deosebit de mari, în cazul altor infracțiuni contra patrimoniului Codul penal prevede următoarele pedepse:

- 1) furtul (art.186): a) închisoare de la 5 la 10 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții mari;
b) închisoare de la 7 la 12 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții deosebit mari;
- 2) iaful (art.187): a) închisoare de la 8 la 12 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții mari;
b) închisoare de la 12 la 15 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții deosebit mari;
- 3) tălhăria (art.188): a) închisoare de la 11 la 14 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții mari;
b) închisoare de la 12 la 15 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții deosebit mari;
- 4) santajul (art.189): a) închisoare de la 11 la 13 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții mari;
b) închisoare de la 13 la 15 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții deosebit mari;
- 5) delapidarea averii străine (art.191): a) închisoare de la 7 la 12 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții mari;
b) închisoare de la 8 la 15 ani pentru acțiunile săvârșite în proporții deosebit mari.

Așadar, diferența dintre pedepsele cu închisoarea stabilite pentru alte infracțiuni contra patrimoniului și cele propuse în proiect pentru escrocherie, sunt evident mai mari deși, în esență, obiectul juridic este același – relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea relațiilor patrimoniale. Prin urmare, persoanele care vor comite infracțiunea de escrocherie vor fi favorizate față de persoanele care vor comite alte infracțiuni contra patrimoniului, prin aplicarea unei pedepse cu închisoarea mai blânde.

În contextul celor expuse mai sus, considerăm că pentru respectarea proporționalității între gravitatea infracțiunii și pedeapsă, urmează a fi menținute pedepsele cu închisoare existente la moment în Codul penal pentru escrocheria săvârșită în proporții mari și în proporții deosebit de mari.

Recomandări:

La alin.(1) – substituirea textului „transmiterea injustă” cu textul „transmiterea ilegală”.

La alin.(5) – substituirea textului „de la 4 la 10 ani” cu textul „de la 7 la 10 ani”.

La alin.(6) – substituirea textului „de la 5 la 12 ani” cu textul „de la 8 la 15 ani”.

Factori de risc:

- Prevederi discriminatorii

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul legii pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul:

-) micșorării numărului de infracțiuni grave și deosebit de grave, precum și a pedepselor cu închisoare aplicate pentru faptele infracționale contra patrimoniului;
-) delimitării sancțiunii nulității actului juridic, care reprezintă răspunderea civilă, de răspunderea penală.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

În esență, pe lângă optimizarea cheltuielilor din sistemul instituțiilor penitenciare necesare pentru întreținerea deținuților, rămâne neacoperit interesul cetățenilor Republicii Moldova sub aspectul

impactului prevederilor proiectului asupra relațiilor sociale. Concomitent, există riscul iminent de înțelegere greșită, de către infractori/potențiali infractori, a intenției și mesajului transmis de stat în raport cu scopul și esența legii penale, drept rezultat fiind numărul în creștere a infracțiunilor săvârșite/care cauzează daune în proporții mari și proporții deosebit de mari.

Totodată, umanizarea prevederilor legii penale se va răsfrânge atât asupra învinuiților, inculpaților și persoanelor condamnate pentru infracțiunile săvârșite în proporții mari și proporții deosebit de mari, cât și asupra persoanelor care vor comite pe viitor asemenea fapte ilegale.

Concomitent, promovarea la nivel național a politicilor cu un enorm impact social trebuie precedate de documente strategice, evitându-se aplicarea confuză și fără o analiză amplă a situației actuale, precum și a efectelor pe care le vor avea implementarea noilor reglementări asupra relațiilor din societate.

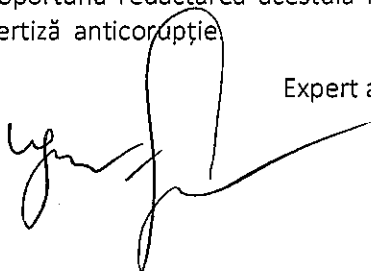
În ceea ce privește limitele proporțiilor mari și deosebit de mari, acestea trebuie corelate cu nivelul de dezvoltare economică a societății, iar modificarea lor urmează a fi făcută cu un nivel sporit de responsabilitate și punerea accentului pe asigurarea echilibrului între fapta social periculoasă comisă și sancțiunea aplicată.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție au fost identificați următorii factori de corupție:

- prevederi discriminatorii;
- dezechilibru dintre încălcare și sancțiune.

În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecției și recomandărilor din prezentul raport de expertiză anticorupție.

05.01.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim Gheorghiu , *Inspector principal*